VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Vastine

5.10.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Vastine talousvaliokunnalle esityksestä tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (41/2022 vp)

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa (jäljempänä MaRa) on antanut eduskunnan talousvaliokunnalle lausunnon koskien hallituksen esitystä tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. MaRa katsoo, että sääntelyllä on olennaista merkitystä myös matkailu- ja ravintola-alan yrityksille. MaRa on lausunnossaan ehdottanut tarkennuksia lakiehdotukseen koskien digitaalisten palvelujen tarjoamista. Valtiovarainministeriö lausuu MaRan näkemyksiin seuraavaa.

Lausunnossaan MaRa on todennut, että on erittäin tärkeää, että verkkokaupan esteettömyysvaatimuksista voi direktiiviin perustuen mikroyritysten lisäksi poiketa niissä tilanteissa, joissa siitä aiheutuisi yritykselle kohtuuton rasite. MaRan mukaan kohtuutonta rasitetta koskevan poikkeamisperusteen soveltamisen tulee olla käytännössä mahdollista, jotta hallituksen esityksessäkin mainitut kohtuuttomat tilanteet estetään. MaRa katsoo, että kun kysymys on kustannus- ja hyötyarvioinnista, on annettava erityistä huomiota sille, mikä merkitys yrityksen verkkokaupalla myyntikanavana on kulutushyödykkeen hankinnassa ja käyttämisessä. MaRa pyytää lausunnossaan, että talousvaliokunta täydentää mietinnössään kohtuuttomaan rasitteeseen sisältyvää kustannus- ja hyötyarviota.

Lakiesityksessä todetaan (s. 60), että asiantuntijoiden arvioiden mukaan Suomessa toimii tällä hetkellä noin 30 000 – 35 000 aktiivista verkkokauppaa. Arvioiden perusteella yli 90 % verkkokaupoista on pieniä verkkokauppoja, joille direktiivi oletettavasti aiheuttaisi kohtuutonta haittaa ja näin ollen ne eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan. Mikroyritykset on rajattu esteettömyysdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen direktiivin soveltamisalan piiriin kuuluvia verkkokauppoja voidaan olettaa olevan Suomessa alle 3000. Asiantuntijat arvioivat suuria verkkokauppoja olevan Suomessa 200 – 300 kappaletta.

Mikäli lain soveltamisalan piiriin kuuluvien verkkokauppojen osalta lain vaatimukset ovat kohtuuttomia, voi toimija vedota joko kohtuuttomaan rasitukseen taikka perustavanlaatuiseen muutokseen. Esteettömyysdirektiivin mukaan kohtuuttoman rasitteen aiheuttavien toimenpiteiden olisi katsottava olevan sellaisia, joista talouden toimijalle aiheutuisi liiallinen organisatorinen tai taloudellinen lisärasite, kun otetaan huomioon toimenpiteistä vammaisille henkilöille todennäköisesti koituvat edut tässä direktiivissä säädettyjen perusteiden mukaisesti. Ainoastaan oikeutetut perusteet olisi otettava huomioon arvioitaessa sitä, missä määrin esteettömyysvaatimuksia ei voida täyttää sen takia, että ne aiheuttaisivat kohtuuttoman rasitteen. Oikeutetuiksi perusteiksi ei olisi katsottava sitä, että asiaa ei pidetä tärkeänä, kuten ei myöskään ajan tai tiedon puutetta. Kohtuuttoman rasitteen arviointi on määritelty direktiivin liitteessä VI. Arvioinnissa otetaan huomioon erityisesti kustannustekijät ja niiden arviointi suhteessa lain vaatimuksiin.

Valtiovarainministeriö Snellmaninkatu 1 A, Helsinki PL 28, 00023 Valtioneuvosto Puh 0295 16001 (Vaihde) Faksi 09 160 33123 valtiovarainministerio@vm.fi www.vm.fi Y-tunnus 0245439-9

Valtiovarainministeriö katsoo, että esteettömyysdirektiivissä on hyvin kattavasti liitteessä VI käyty läpi kohtuuttoman rasitteen perusteita. Mikäli kohtuuttoman rasitteen perusteet toteutuvat, on niihin vetoaminen tosiasiallisesti mahdollista. Edellä todetun perusteella soveltamisalan laajuudesta on hyvä huomata, että suurin osa verkkokaupan palveluista jäävät kokonsa vuoksi lain soveltamisalan ulkopuolelle ja vammaisten henkilöiden mahdollisuus käyttää verkkokaupan digitaalisia palveluja ovat jatkossakin hyvin rajalliset. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan kohtuuttoman rasitteen perusteet ovat perusteltuja ja kohtuullisia eikä ministeriö näe tarvetta nykyistä laajemmin tarkentaa asiaan liittyvää arviointia.

MaRa on lisäksi ottanut lausunnossaan kantaa lakiehdotukseen sisältyvään siirtymäaikaan verkkokauppojen osalta. MaRa katsoo, että voimaantulosäännöksen vaikutus käytännön toimintaan on epäselvä. MaRa esittää, että talousvaliokunta selventää verkkokauppoja koskevan voimaantulosäännöksen perusteluja mietinnössään.

Lakiesityksen perusteluissa tarkennetaan siirtymäaikaa. Esityksen mukaan (s.157) palvelusopimukset, jotka ovat voimassa ennen 28 päivä kesäkuuta 2025 saavat olla voimassa viisi vuotta siitä, kun ne on solmittu. Kuitenkaan 28 päivänä kesäkuuta 2030 jälkeen ei enää sallita palvelusopimuksia, jotka eivät ole saavutettavuusvaatimusten mukaisia. On siis mahdollista, että viimeistään 28 päivä kesäkuuta 2025 on solmittu palvelusopimus digitaalisen palvelun tarjoamisesta, jonka ehdot eivät edellytä saavutettavuutta. Tämän palvelusopimuksen mukainen digitaalinen palvelu saa olla saatavilla enintään 28 päivä kesäkuuta 2030 asti. Toisin sanoen uusia palvelusopimuksia saa edelleen sopia lain voimaantulon jälkeen ns. vajailla saavutettavuusvaatimuksilla, mutta ne ovat voimassa enintään 28 päivä kesäkuuta 2030 saakka.

Valtiovarainministeriö katsoo, että soveltamisalan perusteluja on tarkennettu esityksen perusteluissa siltä osin, että niiden voidaan katsoa olevan sovellettavissa. On siis mahdollista, että lain voimaantuloajan jälkeen on edelleen vanhoihin palvelusopimuksiin perustuvia digitaalisia palveluja, jotka eivät ole saavutettavia, mikäli ne perustuvat ennen lain voimaantuloa solmittuihin palvelusopimuksiin. Kuitenkin perusteluissa sanotaan tarkentavasti se, että tällaiset palvelusopimukset voisivat olla voimassa enintään 28 kesäkuutta 2030 saakka, jonka jälkeen vanhaan palvelusopimukseen perustunut digitaalinen palvelu on myöskin saatettava saavutettavaksi. Valtiovarainministeriö ei siten näe tarvetta tarkentaa voimaantulosäännöstä.

Emilia Laitala, erityisasiantuntija
emilia.laitala@gov.fi
+358503031282